

Latvijas Atklātā lingvistikas olimpiāde 2021/2022, otrā kārtā, 2022. gada 9. aprīlī

Atcerieties!

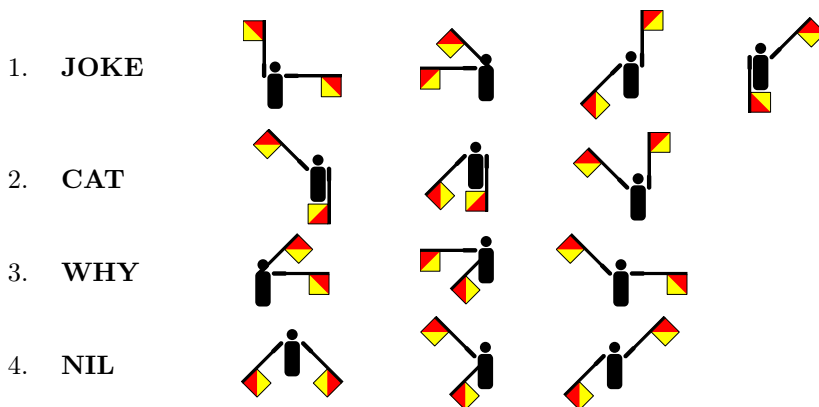
Nepārrakstiet uzdevumu nosacījumus vai vārus! Lai ietaupītu Jūsu laiku, neaprakstiet soli pa solim risinājuma gaitu tur, kur ir prasīts paskaidrot Jūsu risinājumu. Tā vietā izklāstiet savus novērojumus!

Sliktāk: "Izpētot 17. un 23. teikumu, var pamanīt, ka abos izmantots priedēklis x- ..."

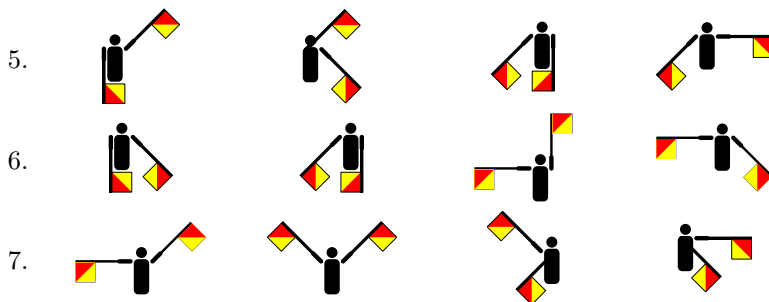
Labāk: "Valodā N ar priedēkli x- apzīmē daudzskaitli."

Pievērsiet uzmanību detaļām! Tām mēdz būt svarīga loma. Lai veicas!

1. uzdevums (9 punkti). Doti vārdi angļu valodā, kas ir pierakstīti ar starptautisko semaforu alfabētu¹:

1. jautājums. Pierakstiet, kādi vārdi ir attēloti! (3 punkti)

2. jautājums. Pierakstiet sekojošus vārdus ar semaforu alfabētu! (6 punkti)

8. BUG

9. LEMON

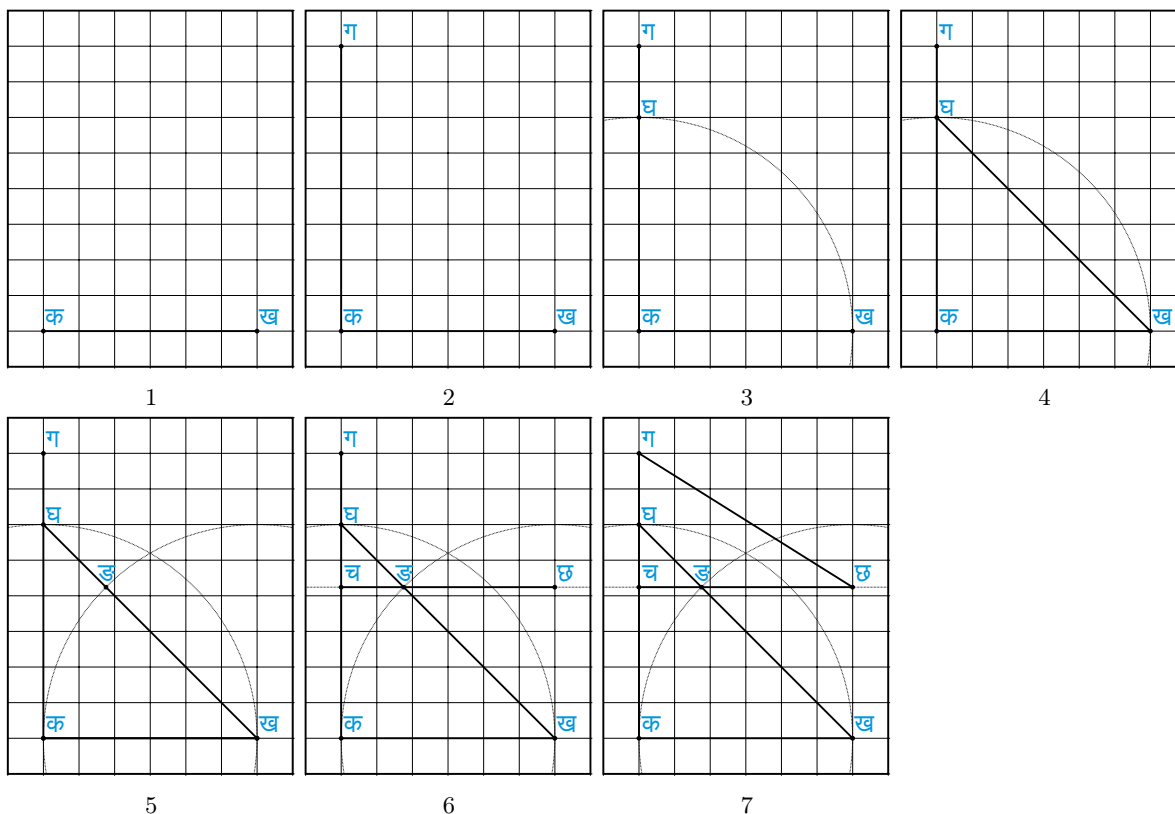
10. FAR

¹Semaforu alfabēts visaktīvāk tika lietots 19. gadsimtā paziņojumu pārraidei starp ūdens transportlīdzekļiem. Šodien šī signālu sistēma tiek izmantota retāk, bet tā ir iekļauta dažu valsts sakaru operatoru apmācībās.

2. uzdevums (16 punkti). Viens no īpatnējākajiem valstu karogiem neapšaubāmi ir Nepālas karogs (skat. attēlu pa labi) – tam ir nevis ierastā taisnstūra forma, bet gan piectūra forma. Vēl ievērojams ir fakts, ka šī kara ģeometriskā konstrukcija² (t.i., algoritms, ar kura palīdzību ikkatrs var uzzīmēt Nepālas karogu, izmantojot lineālu un cirkuli) ir aprakstīta Nepālas konstitūcijā.

Zemāk parādīti šīs ģeometriskās konstrukcijas pirmie septiņi soļi. Zīmējumos punkti apzīmēti ar burtiem dēvanāgarī³ rakstībā (to izmanto daudzu Indijas valodu pierakstam). Doti arī šo soļu apraksti jauktā secībā no Nepālas konstitūcijas ar nelielām izmaiņām, pierakstīti nepāliešu valodas latīņu transliterācijā. Punktotās rīnča līnijas ir palīglinijas, tās izmanto, lai iegūtu vienāda garuma nogriežņus.

- Ga ra cha jōḍnē.
- Ka ga rēkhāmā ka bāṭa ka kha kō lambā'i jati li'i gha cinō lagā'unē.
- Ka bāṭa sīdhā māthi ga sam'ma ka kha kō lambā'i jatimā ka kha kai ṭṭīyānsā thapdā jati huncha tyati lāmō hunē garī ka ga rēkhā khicnē.
- Kha ra gha jōḍnē.
- Ņa huṁḍai ka kha kō samānāntara pārēra ka ga mā parnē bindu ca bāṭa sūru garī dāhinētira cha sam'ma ka kha kō lambā'i jati rēkhā khicnē
- Ē'uṭā simrika raṅgakō rātō kapaḍāmā tallō bhāgamā cāhi'ekō jati lambā'ikō rēkhā bāyāmbāṭa dāhinētira khicnē ra yasalā'i ka kha nāma rākhnē.
- Kha gha rēkhāmā kha bāṭa ka kha kō lambā'i jati li'i ṅa cinō lagā'unē.

²Uzdevuma risināšanā nav nepieciešamas ģeometrijas zināšanas.

³ū, ḍ, ṭ, ś, ṁ, ṅ, ṣ, ṣ, ṣ, ṣ, ṣ ir īpaši nepāliešu valodas līdzskaņi.

1. **jautājums.** Norādiet, kuram solim atbilst kurš apraksts! (8 punkti)

2. **jautājums.** Vārdu “krīts” iztulkojot nepāliešu valodā un pierakstot dēvanāgarī rakstībā, iegūst चक्र. Pierakstiet šo vārdu latīņu transliterācijā! (2 punkti)

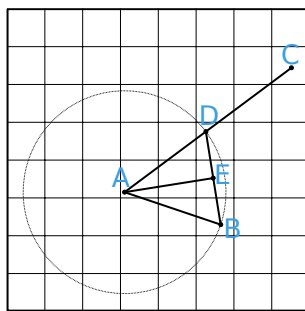
3. **jautājums.** Dotajos nepāliešu valodas tekstos atrodiet vārdus, kas nozīmē: (6 punkti)

- a) līnija/nogrieznis
- b) novelciet/uzzīmējiet (līniju)
- c) savienojiet (punktus)

Piezīme. Lai labāk saprastu, kā izskatās uzdevumā apskatītās ģeometriskās konstrukcijas, dodam piemēru nesaistītai konstrukcijai latviski:

Atzīmējiet plaknē trīs punktus A, B, C tā, lai AB garums būtu mazāks nekā AC garums. Savienojiet A un B. Savienojiet A un C. Atzīmējiet punktu D uz nogriežņa AC tā, lai AD būtu vienāds ar AB. Savienojiet B un D. Atzīmējiet punktu E – nogriežņa BD viduspunktu. Savienojiet A un E.

Dotās konstrukcijas rezultāts izskatās šādi:

3. uzdevums (13 punkti). Doti lietvārdi un īpašības vārdi gruzīnu⁴ valodā (latiņu transkripcijā) un no tiem veidotie pārējoši darbības vārdi:

1.	adamiani	cilvēks	gaadamianeba	cilvēciskot
2.	okro	zelts	mookvra	apzeltīt
3.	bolo	gāls	daboloeba	pabeigt
4.	giži	traks	gagižeba	apmāt, likt kādam sajukt prātā
5.	brali	vaina	dabraleba	apvainot
6.	grili	vēss	gagrileba	atdesēt
7.	imedi	cerība	daimedeba	dot cerību
8.	tuši	tuša	moṭušva	notušet
9.	paṭenti	patents	daṭaṭenteba	patentēt
10.	šakari	cukurs	mošakvra	cukurot
11.	qru	kurls	gaqrueba	padarīt kurlu
12.	santeli	vasks	mosantvla	vaskot
13.	ideali	ideāls (lietv.)	gaidealeba	idealizēt
14.	vercxli	sudrabs	movercxvla	apsudrabot
15.	čala	salmi	močalva	segt ar salmiem
16.	žarimi	sods	dažarimeba	uzlikt sodu
17.	ṡobe	pinums	moṡobva	norobežot ar pinumu
18.	čamali	zāles	?	ārstēt ar smidzināšanu (<i>par au-</i> <i>giem</i>)
19.	avansi	avanss	?	izsniegt avansu
20.	čebo	līme	?	pārklāt ar līmi
21.	suleli	muļķis	?	muļķot
22.	žildo	balva	?	apbalvot
23.	kromi	hroms	?	hromēt
24.	ṡudra	pūderis	?	pūderēt
25.	učqlo	bezūdens	?	atūdeņot
26.	muri	kvēpi	?	nokvēpināt
27.	picari	dēlis	?	apšūt ar dēļiem

1. jautājums. Aizpildiet tukšās (18-27) vietas! **(5 punkti)**

2. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! **(8 punkti)**

⁴Gruzīnu valoda pieder pie kaukāzu valodu kartvelu saimes. Tajā runā ap 4 milj. Gruzijas iedzīvotāju.

č, č, ṡ, ṡ, ṡ, ṡ, ṡ, ṡ, ṡ ir īpaši gruzīnu valodas līdzskaņi.

4. uzdevums (16 punkti). Doti angļu vārdi un to izruna amerikāņu angļu valodā, kā arī šo vārdu formas havajiešu⁵ valodā jauktā secībā:

1. <i>Albert</i>	[ælbət]	A. Kalona
2. <i>Ben</i>	[bɛn]	B. Peleke
3. <i>David</i>	[di:viɔd]	C. Papiano
4. <i>Fabian</i>	[feibiən]	D. Kimo
5. <i>Fred</i>	[frɛd]	E. Henele
6. <i>George</i>	[dʒɔ:dʒ]	F. Kala
7. <i>Henry</i>	[hɛnri]	G. 'Alene
8. <i>Jim</i>	[dʒɪm]	H. Kania
9. <i>Dillard</i>	[dilərd]	I. Lopaka
10. <i>Robert</i>	[rɒbət]	J. Peni
11. <i>Samuel</i>	[sæmjʊəl]	K. Kawika
12. <i>Sarah</i>	[særə]	L. Keoki
13. <i>Sharon</i>	[ʃærən]	M. Kamuela
14. <i>Tanya</i>	[tʌnjə]	N. 'Alapaki
15. <i>Arlene</i>	[ɑ:rlm]	O. Kilalaka

1. jautājums. Nosakiet pareizās atbilstības! **(2.5 punkti)**

2. jautājums. Pierakstiet angļu vārdus (bez izrunas), kas ir doti havajiešu valodas formās. Dažos gadījumos, kur ir iespējams atvasināt vairākus vārdus, pierakstiet tikai vienu! **(6 punkti)**

16. Kopia	19. Kelalaka
17. Lukolopa	20. Kaloka
18. 'Iwana	21. Polika

3. jautājums. Pierakstiet havajiešu valodas formas sekojošiem vārdiem. Dažos gadījumos, kur ir iespējams atvasināt vairākas formas, pierakstiet tikai vienu! **(7.5 punkti)**

16. <i>Chris</i> [kris]	19. <i>Daniel</i> [dæniəl]
17. <i>Cedric</i> [sedrik]	20. <i>Leonardo</i> [leɔnardo]
18. <i>Olivia</i> [ɒlviə]	

---

⁵Havajiešu valoda pieder pie austonēziešu valodu saimes polinēziešu grupas. Tajā runā ap 24 tūkst. Havaju salu iedzīvotāju, bet pārsvarā to lieto kā otru valodu pēc angļu valodas.

5. uzdevums (28 punkti). Doti teikumi meniešu⁶ valodā un to tulkojumi latviešu valodā:

1. Deayrtee eh yn ushtey foyd.	Viņš izlies ūdeni zem tevis.
2. Cha goad mee peccagh jiu as ee.	Es nenosargāju kādu no jums un viņu (siev.).
3. Chloie shiu roish y vadran.	Jūs nospēlējāt pirms saullēkta.
4. Kianglee oo y tead rish e doagh.	Tu piesiesi virvi pie viņa tvertnes.
5. Chiangle mee y driaght ree as rish.	Es piesēju ķēdi viņai un viņam.
6. Cloiemayd marish as marish e shuyr.	Mēs nospēlēsīm kopā ar viņu (vīr.) un ar viņa māsu.
7. Tayrnym y driaght hiu.	Es pievilksu ķēdi (virzienā) pie jums.
8. Cha glennym fo as fo e doagh.	Es nenoslaucišu zem viņa un zem viņa tvertnes.
9. Phaag shin y mac royd.	Mēs noskūpstijām dēlu pirms tevis.
10. Cha deayrt oo yn ushtey fo e eaddagh.	Tu neizliesi ūdeni zem viņa drēbēm.
11. Cha gow shiu yn ooyl voish y mac.	Jūs nepaņemsiet ābolu no dēla.
12. Cha dayrn eh y tead marym.	Viņš nepievilka virvi kopā ar mani.

1. jautājums. Pārtulkojiet latviešu valodā! (6 punkti)

13. Coadee ee y mac voym.
14. Paagmayd eh.
15. Glennee oo marin.
16. Gowee shiu y tead roee.
17. Cha gloie shin.
18. Ghow mee y driaght voish e shuyr.

2. jautājums. Pārtulkojiet meniešu valodā! (12 punkti)

19. Tu neizlēji ūdeni zem manis un zem viņas.
20. Viņš nepiesies kādu no mums.
21. Mēs nosargājām māsu no tevis.
22. Viņa nepievilks drēbes (virzienā) pie manis.
23. Jūs nenoskūpstīsiet māsu pirms mums.
24. Tu nospēlēsī kopā ar viņu (siev.) un ar viņa (vīr.) māsu.

3. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! (10 punkti)

Uzdevumu komplekta sastādītāji pateicas Andrejam Česnokovam, Irinai Česnokovai, Darjai Jepifanovai, Jevgeņijam Kapituļskim, Šanitai Koroļovai, Džonatanam Mikam Melgalvim, Aleksejam Peguševam, Aleksejam Popovam, Ilonai Prikulei, Rinaldam Seržantam, Simonai Striževskai, Maksimam Surovovam un Melitai Vidējai par uzdevumu testēšanu, kā arī Danielam Kveilam /Menas sala/ par konsultācijām 5. uzdevuma sastādīšanā.

Uzdevumu autori: Tihons Pšenicins (2. uzd.), Jakovs Testeļecs (3. uzd.), Džordžs Juls, Ulla Petti, un Mīna Norvika, (4. uzd.) un Irina Česnokova (1. uzd., 5. uzd.).

---

⁶Meniešu valoda ir indoeiropiešu saimes ķeltu grupas valoda, kurā runā ap 1800 cilvēku Menas salā.

c vārda sākumā izrunā kā [k], ch izrunā kā ch vārdā loch.